

แบบการจัดการองค์ความรู้
กรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๓
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ชื่อองค์ความรู้ การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน
๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นางสาวอรุณี ชื่นจิตร
๓. ส่วนราชการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ สู่ “ตำบลเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม คือ

๑. สร้างความมั่นคงทางอาหาร ประกอบด้วย
 - ๑) มีการปลูกผัก พืชสวนครัว เพื่อใช้เป็นประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายประจำวันตามสภาพพื้นที่ของครัวเรือน
 - ๒) มีการเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารของครัวเรือน เช่น ไก่ เป็ด ปลา กบ หรืออื่น ๆ ตามที่สภาพของพื้นที่แต่ละครัวเรือนจะทำได้
 - ๓) มีการแปรรูป ผลิตผลในบ้านเพื่อเป็นการถนอมอาหาร และใช้ประโยชน์ของในครัวเรือนรูปแบบต่าง ๆ
๒. สร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ประกอบด้วย
 - ๑) มีการบริหารจัดการขยะ ลดการใช้ผลิตภัณฑ์สร้างขยะ คัดแยกขยะ นำกลับมาใช้ซ้ำ หมักขยะเปียกเพื่อเป็นปุ๋ย หรือถังขยะเปียกลดโลกร้อน
 - ๒) มีการจัดสุขลักษณะในบ้าน โดยการจัดบริเวณบ้าน สะอาดเป็นระเบียบไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค และพาหะนำโรค เช่น รั้วกินได้ ไม้ดอกไม้ประดับ สะดวกปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ประกอบอาชีพ
 - ๓) มีการใช้ทรัพยากรในบ้านอย่างคุ้มค่า ประหยัดและเกื้อกูลกัน เช่น น้ำจากการซักผ้านำไปรดต้นไม้ เป็นต้น
๓. สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ประกอบด้วย
 - ๑) มีการปฏิบัติศาสนากิจตามพิธี ตามความเชื่อเป็นประจำ มีการแบ่งปันเอื้อเฟื้อระหว่างกัน
 - ๒) มีการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะด้วยจิตอาสาอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะของหมู่บ้านการปรับปรุง ถนน คู คลองหรือการร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ
 - ๓) มีการออกกำลังกายเสริมสุขภาพ เพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ครัวเรือนต้องมีการออกกำลังกายในรูปแบบต่าง ๆ เป็นประจำ

๕. ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข

พื้นที่ตำบลโป่งสา ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๖๓ ในโครงการการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๓ หมู่บ้าน โดยปัญหาที่พบ คือ ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมาก หันไปตามกระแสบริโภคนิยม ยึดค่านิยมแบบทุนนิยม เน้นการพึ่งพาภายนอก มากกว่าที่จะพึ่งพาตนเอง ชาวบ้านยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง จึงมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนที่แข่งขันกันยกระดับคุณภาพชีวิตให้ทันสมัยด้วยสินค้าฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ก่อให้เกิดความแตกแยก เพราะต้องดิ้นรนต่อสู้กับการจัดหาสิ่งของเพื่ออุปโภคบริโภคมากขึ้น จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่มีราคาสูง คุณภาพของดินถูกทำลายโดยการใช้สารเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโตและเพิ่มผลผลิต ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพของคนในชุมชนเสื่อมโทรม สาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาทับซ้อนมากมาย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่จะเปลี่ยนแนวคิดของคนในชุมชน จะต้องใช้เวลาและความอดทนเป็นอย่างมาก ต้องสร้างจิตสำนึกให้เขาตระหนักถึงความพอเพียง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชการที่ ๙ นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน และใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

แนวทางแก้ไข

- ๑) ดำเนินการจัดเวทีประชาคมโดยเน้นการมีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกสาธารณะ รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงสุขภาพที่แข็งแรง เพราะหากสุขภาพร่างกายแข็งแรงจะส่งผลให้จิตใจมีความเบิกบานเกิดสติปัญญาในการรับรู้และแก้ไขปัญหของชุมชนได้
- ๒) พัฒนาการต้องลงทำงานในพื้นที่ร่วมกับชาวบ้าน หน่วยงานภาคีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลงานคุณภาพ ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน
- ๓) กระตุ้นจิตสำนึกความเป็นผู้นำ ของผู้นำชุมชน โดยความร่วมมือของทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานภาคี และประชาชนเอง
- ๔) พัฒนาการต้องศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องการทำงานให้มากขึ้น เพื่อความชัดเจนในการร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาคี และประชาชน รวมทั้งทำตัวเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และทำงานแบบตักตัก คือลงพื้นที่เข้าหาประชาชนให้มากขึ้น

๖. เทคนิคการปฏิบัติงาน

- ๑) เข้าร่วมประชุมประจำเดือนกับหมู่บ้านเป้าหมายเป็นประจำ เพื่อให้ความรู้และข่าวสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน ฯลฯ
- ๒) ดำเนินงานโครงการที่ได้รับงบประมาณ กิจกรรมตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓ เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดจิตสำนึกในการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญลำดับแรก
- ๓) จัดประชาคมผู้นำเป็นกลุ่มย่อย เพื่อกำหนดแผนงานดำเนินการร่วมกัน สร้างศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง และรวบรวมบันทึกภูมิปัญญาของปราชญ์ประจำหมู่บ้าน รวมถึงการบริหารจัดการทุนในหมู่บ้าน
- ๔) ประสานหน่วยงานภาคี ร่วมดำเนินการ

*** “สร้างจิตสำนึก สร้างพลังในใจคน เพื่อพัฒนาตนบนวิถีแห่งพอเพียง”***

